

Idäntutkimus valinkauhassa

Kimmo Kääriäinen

Vuonna 2000 *Idäntutkimus*-lehti oli valinkauhassa. Päätoimittaja oli jättänyt tehtävänsä ja lehden tulevaisuus oli pohdinnassa. Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen seuran pitkäaikainen ja uupumaton sihteeri Anneli Virtanen toimi lehden päätoimittajana samalla kun lehden tulevaa linjaa pohdittiin. Seuran hallitus asetti maaliskuussa 2000 toimikunnan selvittämään vaihtoehtoisia malleja lehden kehittämiseksi. Toimikuntaan kuuluivat seuran puheenjohtaja Kimmo Kääriäinen, Aleksanteri-instituutin johtaja Markku Kivinen, professori Uolevi Lehtinen ja Anneli Virtanen. Toimikunnan tehtävänä oli selvittää lehden tulevaisuuden profiilia, toimituskunnan koostumusta ja rahoitusmahdollisuuksia.

Toimikunta piti mahdollisena useita vaihtoehtoja *Idäntutkimus*-lehden tulevaksi profiiliksi. Yksi vaihtoehto oli ”aidosti kansainvälinen ja melko korkeatasoinen lehti”, jonka toimitus voisi olla Suomessa, mutta lehdeillä olisi korkeatasoinen kansainvälinen toimitusneuvosto. Tämän vaihtoehdon ongelmaksi nähtiin paitsi rahoitus, myös profiloituminen kilpailijoihin nähden. Toisena vaihtoehtona pidettiin pohjoismaista lehteä, jonka toimitus olisi joko pysyvästi Suomessa tai se olisi kiertävä pohjoismaiden kesken. Vaihtoehtoon liittyi monia duubioita, mutta vaihtoehtoa päätettiin selvittää elokuussa 2000 Tampereella järjestettävässä ICCEES-maailmankongressissa. Kolmas vaihtoehto oli lehden säilyminen edelleen suomalaisena, mutta toimitta-

mista pyrittäisiin tehostamaan uudelleenorganisoinnin ja henkilövalintojen kautta.

Tampereen kongressin yhteydessä pidetyssä suunnittelukokouksessa pohjoismaista intoa oli ilmassa yhteisen lehden kehittämiseksi. Hanke kuitenkin alkoi hautautua siihen, että syksyn mittaan monista tiedusteluista huolimatta potentiaalisilta yhteistyökumppaneilta ei tullut minkäänlaisia vastauksia. Tiedusteluja päätettiin jatkaa vielä tammi-kuussa 2001 pidetyn hallituksen kokouksen jälkeen. Kun yhteispohjoismainen hanke ei edennyt, palattiin kotimaisen lehden kehittämiseen.

Lehden kehittämisen kannalta päätoimittajan valinta oli keskeinen kysymys. Seuran hallitus kaa-vaili helmikuussa 2001 pitämässään kokouksessa lehden toimittamiseen sellaista mallia, jossa lehdeillä olisi päätoimittajan lisäksi taiton tekevä toimitussihteeri ja toimituskunta. Päätoimittajan etsinnässä FT Markku Kangaspuro joutui voimistuvan piirityksen kohteeksi. Hän lupautui tehtävään ja syyskuussa 2001 seuran hallitus valitsi Kangaspuron päätoimittajaksi ja VTM Petra Sinisalo-Katajiston toimitussihteeriksi. Kangaspuro selosti seuran hallitukselle lehden tulevaa linjaa. *Idäntutkimus* ilmestyisi jatkossakin neljä kertaa vuodessa. Kolme numeroa olisi suomenkielisiä ja yksi joko englannin- tai venäjänkielinen mikäli lehden resurssit sen mahdollistaisivat. Referee-käytäntö jatkuisi artikkelien osalta julkaisukielestä riippumatta. Lehden toimittamisen osalta päätettiin jo aiemmin kaa-vaillusta mallista: lehden päätoimittajan valitsee seuran hallitus ja päätoimittaja puolestaan valitsee lehden toimituksen. Lehden uuteen toimitukseen valittiin Tomi Huttunen, Riitta Kosonen, Marianne

Liljeström ja Pentti Stranius. *Idäntutkimuksen* toimitus on sittemmin kasvanut yhdeksänjäseniseksi ja myös pari henkilömuutosta on tapahtunut. Toimitus on aina muodostunut vapaaehtoisista, asialleen omistautuneista tutkijoista.

Monikielisydestä teemoihin

Idäntutkimuksen monikielisyyteen liittyi omat vahvuutensa. Artikkeleja oli suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja venäjäksi. Yksittäisille artikkeleille saatoin näin löytyä lukijoita useilta kielialueilta. Monikielisyys lisäsi kuitenkin toimituksen työtaakkaa ja lisäksi kavensi lehden merkitystä laajemman suomalaisen lukijakunnan keskuudessa. Uusi suomenkielisyyteen perustuva malli on osoittautunut toimivaksi. *Idäntutkimus* palvelee aikaisempaa paremmin paitsi alasta kiinnostuneita suomalaisia tutkijoita, myös laajempaa lukijakuntaa. Osoituksena lehden yleisestä kiinnostavuudesta on irtonumeroiden ja tilausmäärän voimakas lisääntyminen. Myös lukuisat kirjastot ovat tilaajina, mikä entisestään laajentaa lukijakuntaa.

Idäntutkimus on tieteellisen seuran julkaisu ja tieteellinen aikakauskirja. Nykymuodossaan se on

myös sillanrakentaja tutkijoiden kammioiden ja laajemman yleisön välillä. Lehti tarjoaa julkaisufoorumia esimerkiksi väitöskirjan tai muun laajemman tutkimuksen keskeisten tulosten esittelemiseen. Harva lukee 300-500 sivuista englannin-, saksan- tai venäjänkielistä väitöskirjaa, mutta moni lukee mielellään keskeiset pointit *Idäntutkimuksesta*. Osa paljon peräänkuulutettua akateemisen tutkimuksen vaikuttavuutta on se, että tutkimustulokset on saatavissa laajempaan tietoisuuteen kompaktissa muodossa.

Teemanumerojen käyttö on yksi myönteinen uudistus *Idäntutkimus*-lehden 10-vuotisessa historiassa. Lehti on aikaisempaa enemmän tiettyä kokonaisuutta. Kirjoittajat valikoituvat lehden teemojen eikä lehti kirjoittajien mukaan. Laajempien artikkelien ohella lehdessä on tilaa näkökulmille, katsauksille, keskustelulle, tutkimushankkeiden esittelylle ja kirja-arvosteluille. *Idäntutkimus* on muuttanut entistä kiinnostavammaksi tiedon tarjoajaksi.

Kirjoittaja on teologian tohtori, dosentti, VTMy ja Kirkon tutkimuskeskuksen johtaja. Vuosina 1998-2003 hän toimi Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen seuran hallituksen puheenjohtajana.